

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/137/2023
Identifikačné číslo spisu:	4418203720
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4418203720.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obce Maňa, Maňa, Námestie M. R. Štefánika 1, IČO: 00 309 061, zastúpenej spoločnosťou ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r.o., Maňa, Pri Parku 8, IČO: 50 528 874, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, Bratislava, Stromová 1, IČO: 00 164 381, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 5C/51/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 22. februára 2023 sp. zn. 5Co/49/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a proti žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5C/51/2018-389 z 25. novembra 2021 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam - pozemkom registra „C“ parcelného č. XXX/X zastavané plochy a nádvoria s výmerou 1539 m², parcelného č. XXX/X s výmerou 543 m² a stavbe so súpisným č. XXX postavenej na pozemku parcelného č. XXX/X, k. ú. H. H., zapísaným na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX; žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení skonštatoval, že žalobkyňa mala naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), keďže ako vlastníik dotknutej nehnuteľnosti je v katastri nehnuteľností zapísaná iná osoba. Zároveň však dospel k záveru, že žalobkyňa sa nemohla stať vlastníkom nehnuteľnosti podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 138/1991 Zb.“), nakoľko nepreukázala, že Miestny národný výbor (ďalej len „MNV“) H., na území ktorého sa nehnuteľnosť nachádzala, mal právo hospodárenia k nej. Právo hospodárenia s národným majetkom upravoval zákon č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník (ďalej len „Hospodársky zákonník“) a vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 119/1988 Zb. o hospodárení s

národným majetkom (ďalej len „vyhláška č. 119/1988 Zb.“). Národným výborom mohlo patriť právo hospodárenia v prípadoch uvedených v § 8 ods. 2 a § 10 ods. 1 vyhlášky č. 119/1988 Zb. Súd prvej inštancie zaujal právny názor, že nemohlo ísť len o dočasnú správu, ale prechod vlastníctva podľa ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb., ktorý sa týkal výlučne toho majetku, ktorý bol v trvalej správe národných výborov, pretože hospodárenie bolo možné iba v režime trvalej správy. Z pozemno-knižnej vložky č. XXX bolo preukázané, že od roku 1928 a aj v roku 1990 boli sporné nehnuteľnosti zapísané vo vlastníctve štátu v správe Ministerstva školstva a národnej obrany, preto sa podľa § 3 písm. d) zákona č. 138/1991 Zb., tento majetok nemohol zo zákona stať vlastníctvom obce. Žalobkyňa nepreukázala žiaden právny úkon príslušného orgánu, prípadne rozhodnutie príslušného orgánu, preukazujúce, že mu skutočne vzniklo právo hospodárenia k spornej nehnuteľnosti, t. j. výkon výlučne jemu prináležiacej trvalej správy k sporným nehnuteľnostiam v zmysle vtedajšej právnej úpravy podľa § 8 ods. 2 a § 10 ods. 1 vyhlášky č. 119/1988 Zb. a postupom podľa § 10 ods. 2 a 3 citovanej vyhlášky formou hospodárskej zmluvy zapísanej v evidencii nehnuteľností. Na doplnenie súd prvej inštancie poukázal na delimitačný protokol z 31. mája 1992, z ktorého vyplýva, že v prípade sporných nehnuteľností nie je zrejmé, kto k nej má právo hospodárenia a z tohto dôvodu by v súlade s § 1 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 86/1977 Zb. išlo o nakladanie s národným majetkom v dočasnej správe, na ktoré sa však zákon č. 138/1991 Zb. nevzťahoval.

1.2. Aj vo vzťahu k subsidiárne tvrdenému nadobúdaciemu titulu vydržaním podľa § 134 Občianskeho zákonníka súd prvej inštancie dospel k záveru, že u žalobkyne nedošlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. Žalobkyňa tvrdila, že vydržacia doba začala plynúť od momentu účinnosti zákona č. 138/1991 Zb., kedy nadobudla presvedčenie, že na ňu prešlo vlastnícke právo k nehnuteľnostiam. Z vykonaného dokazovania však vyplynulo, že počas celej žalobkyňou tvrdenej vydržacej doby bola ako vlastníč sporných nehnuteľností uvedená žalovaná, t. j. štát. Zároveň z delimitačného protokolu z 31. mája 1992 a jeho prílohy č. 2 vyplynulo, že v čase delimitácie boli sporné nehnuteľnosti zaradené do prílohy 2 delimitačného protokolu, t. j. do zoznamu nehnuteľností, u ktorých nie je zjavné, kto má k tomuto majetku právo hospodárenia. Teda už v tom čase existovali pochybnosti o tom, či sú pri uvedenom majetku splnené zákonné predpoklady prechodu vlastníckeho práva zo štátu na obec podľa zákona č. 138/1991 Zb. Táto listina bola podpísaná preberajúcou organizáciou, obcou H., t. j. žalobkyňou. S poukazom na tieto okolnosti žalobkyňa mala vedomosť alebo oprávnené pochybnosti o tom, či jej vec právom patrí a nemohla byť dobromyseľným držiteľom, teda nemohlo dôjsť k vydržaniu vlastníckeho práva podľa § 134 Občianskeho zákonníka. Na základe uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 1 CSP v prospech úspešnej žalovanej.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 22. februára 2023 sp. zn. 5Co/49/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd nezistil existenciu procesných väd konania a rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno predložením listiny, prípadne rozhodnutia príslušného orgánu, ktorým by preukázala, že jej skutočne vzniklo právo hospodárenia k sporným nehnuteľnostiam. Navyše prechodu nehnuteľného majetku do vlastníctva žalobkyne bránila tá skutočnosť, že bezprostredne pred 1. májom 1992 bol vlastníkom sporných nehnuteľností československý štát v správe Ministerstva školstva a národnej obrany, čo znamená, že s poukazom na ustanovenie § 3 písm. d) zákona č. 138/1991 Zb., takýto majetok nemohol prejsť do vlastníctva obce. Prechodu vlastníckeho práva bránilo aj ustanovenie § 15 zákona č. 138/1991 Zb., pretože obec k 31. decembru 1949 už nebola vlastníkom týchto nehnuteľností. Samotná skutočnosť, že určitá nehnuteľnosť sa v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. nachádzala v k. ú. žalobkyne, pričom bola vo vlastníctve Slovenskej republiky, ešte nepredstavuje dostatočný základ pre určenie vlastníctva žalobkyne (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. októbra 1993 sp. zn. I. ÚS 75/1993). Sporné nehnuteľnosti boli „prepustené“ (darované) obcou H. H. v roku 1928 československému štátu a od roku 1932 podľa zápisu v pozemno-knižnej vložke č. 345 boli taktiež vo vlastníctve štátu, v správe Ministerstva školstva a národnej obrany.

Odvolací súd taktiež poukázal na delimitačný protokol z 31. mája 1991 a na list Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 17. apríla 2014, pričom z týchto listín vyvodil záver o nepreukázaní naplnenia zákonných predpokladov pre prechod vlastníctva sporných nehnuteľností v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. K tvrdenému nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že nebola preukázaná dobromyseľnosť žalobkyne. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP a so zásadou úspechu vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3.1. K primárnemu nadobúdaciemu titulu sporných nehnuteľností, ex lege prechodu do majetku obce podľa zákona č. 138/1991 Zb., dovolateľka uviedla, že interpretácia právnych noriem zo strany súdov oboch inštancií bola nesprávna a natoľko vadná, že naplnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Súdny bez náležitého odôvodnenia nerešpektovali právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedený v rozsudku sp. zn. 3Cdo/7/2002, na ktorý sa dovolateľka odvolávala. S poukazom na uvedené rozhodnutie podľa názoru dovolateľky, ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. používa všeobecný pojem práva hospodárenia a neustanovuje, že by právo hospodárenia muselo mať nevyhnutne povahu tzv. trvalého užívania. Trvala na tom, že splnila podmienky prechodu vlastníckeho práva vymedzené v § 2 ods. 1 citovaného zákona, a to: a) musí ísť o inú vec než hnutelnosť patriacu orgánom miestnej štátnej správy, b) k veci patrilo právo hospodárenia národným výborom bez rozlíšenia stupňa a bez rozlíšenia trvalosti alebo dočasnosti práva hospodárenia, c) nejde o prípady negatívneho vymedzenia podľa § 3 zákona č. 138/1991 Zb. V tejto súvislosti zdôraznila, že žaloba nebola postavená iba na územnom princípe, ako jej to súdy vytýkali, pretože od počiatku tvrdila, že MNV H. patrilo k 23. novembru 1990 právo hospodárenia k spornému majetku.

3.2. Pri riešení otázky, komu patrí právo hospodárenia, bolo podľa názoru žalobkyne určujúce kritérium uvedené v ustanovení § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka, podľa ktorého právo hospodárenia prislúchalo zásadne tej organizácii, ktorá bola poverená úlohami, na plnenie ktorých majetok celkom alebo prevažne slúžil. Totožne to uvádzalo aj ustanovenie § 4 ods. 1 vyhlášky č. 119/1988 Zb. Vznik práva hospodárenia bol viazaný priamo na Hospodársky zákonník a nebol nevyhnutne podmienený hospodárskymi zmluvami, nepodliehal intabulačnému princípu s konštitutívnymi účinkami, ani nemusel byť registrovaný v evidencii nehnuteľností. V zmysle § 18 zákona č. 69/1967 Zb. o národných výboroch bola prvoradou úlohou národných výborov starostlivosť o rozvíjanie kultúrneho a spoločenského života a v zmysle § 25 ods. 1 citovaného zákona miestny národný výbor bol poverený rozvíjať kultúrny a spoločenský život vo svojom územnom obvode. Tieto úlohy prislúchali práve národnému výboru a nie Ministerstvu školstva a národnej obrany. Formálny zápis v pozemno-knižnej vložke nebol pre súdy záväzný, lebo odporoval skutočnému stavu a najmä kritériu uvedenému v § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka. Ku dňu účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. bol sporný majetok užívaný miestnou komunitou ako dom kultúry a príslušné pozemky na účely s tým súvisiace, čo žalovaná nikdy nerozporela. Po celú dobu sa ako skutočný hospodár majetku správala žalobkyňa, resp. MNV H. Ministerstvo školstva a národnej obrany právo hospodárenia k majetku nikdy nevykonávalo, neužívalo ho a nikdy s ním žiadnym spôsobom nenakladalo. Bolo preukázané, že MNV H. a neskôr žalobkyňa mala sporný majetok v evidencii majetkovej a účtovnej a riadne s ním nakladala ako hospodár.

3.3. Dovolateľka ďalej namietala, že súdy nesprávne aplikovali ustanovenie § 10 vyhlášky č. 119/1988 Zb., ktoré sa na prejednávajúcu vec nevzťahovalo, pretože sporný majetok bol v celospoločenskom socialistickom vlastníctve ku dňu účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. a MNV H. bol nepochybne štátnou socialistickou organizáciou. Naopak socialistická organizácia s názvom Ministerstvo školstva a národnej obrany ku dňu účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. neexistovala, resp. jej existenciu mala preukázať žalovaná. Nelogicky potom vyznieva aj argumentácia súdu, že žalobkyňa mala preukázať existenciu uzatvorenia hospodárskej zmluvy s neexistujúcou socialistickou organizáciou. Dovolateľka považovala

za neprípustné, aby súdy vyžadovali od nej splnenie takej dôkaznej podmienky, ktorá je objektívne nespĺniteľná a na tomto základe žalobu zamietli. Podľa názoru dovolateľky odvolací súd odmietol prihliadať na zásadu, že nie je právne viazaný tým, aká socialistická organizácia bola formálne zapísaná v pozemno-knižnej evidencii ako hospodár sporného majetku, ak z vykonaného dokazovania vyšlo najavo, že takýto zápis bol vadný, odporujúci realite.

3.4. V kontexte v uvedeného dovolateľka sformulovala dovoláciu otázku v znení, či „je správne a elementárne spravodlivé dať prednosť pozemno-knižnému zápisu, ktorý nikdy nezodpovedal realite, alebo či treba dať prednosť skutočnému stavu a prisúdiť sporný majetok žalobkyni, ktorej historický predchodca, bývalý MNV H., skutočne vykonával právo hospodárenia ako jediný a nikým v tomto hospodárení nebol rušený“. K poznámke v delimitačnom protokole z 31. mája 1991, podľa ktorej pri spornom majetku nie je zjavné, kto má k nemu právo hospodárenia, dovolateľka uviedla, že je obsolétna a nezodpovedajúca realite, z čoho vyplýva, že na posudzovaný prípad nemožno aplikovať vyhlášku č. 86/1977 Zb. o dočasnej správe národného majetku. Dodala, že sporný majetok bol síce v roku 1928 obcou H. H. „prepustený“ československému štátu, čo však nevylučuje jeho spätný prevod na novozriadené orgány obecnej samosprávy na základe zákona č. 138/1991 Zb. Ustanovenie § 15 citovaného zákona sa podľa názoru dovolateľky na predmetný spor vôbec nevzťahuje.

3.5. K sekundárnemu nadobúdaciemu titulu vydržaním dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie otázky jej dobromyseľnosti. Trvala na názore, že bola dobromyseľným držiteľom a uvedené skutočnosti boli v konaní preukázané. Od účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. bola vnútorne presvedčená, že sporný majetok má byť na ňu delimitovaný a vytrvalo sa pokúšala dosiahnuť dodatočnú delimitáciu, pričom vo všetkej s tým súvisiacej korešpondencii zreteľne deklarovala, že sa cíti byť vlastníkom sporného majetku. Už odo dňa svojho právneho vzniku (23. novembra 1990) s majetkom nakladala a hospodárila ako výlučný vlastník, obhospodarovala ho, chránila pred znehodnotením, znášala náklady na údržbu, platila poistné, dávala ho do prenájmu a prijímala nájomné. Počas plynutia vydržacej doby nebola vo výkone tohto postavenia nikým ani žalovanou rušená. V pochybnostiach platí domnienka oprávnenosti držby, pričom žalovaná nepredložila ani neoznačila nijaký dôkaz na vyvrátenie tejto domnienky. Naopak, všetci vypočutí svedkovia, ktorí boli v rozhodnom období funkcionármi alebo pracovníkmi žalobkyne, bez pochybností sprostredkovali súdu, aké mala žalobkyňa vedomie v otázke dobromyseľnosti držby. Delimitačný protokol z roku 1991 podpísal vtedajší starosta, ktorý nemal právnické vzdelanie a prípadné rušivé účinky sa mohli v tomto prípade vzťahovať nanajvýš na neho. Evidenčný zápis majetku v katastri nehnuteľností sa neuskutočnil iba z toho dôvodu, že vec bola právne komplikovaná a žalobkyňa nemala k dispozícii dostatočné právne kapacity, aby zvládla evidenčné vysporiadanie majetku. Žalovaná sa o sporný majetok dlhodobo nezaujímal, dokonca ministerstvo ešte v liste z 3. októbra 2013 výslovne priznalo, že vôbec nemá zaevidované nehnuteľnosti ako majetok Slovenskej republiky v jeho správe.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu tvrdila, že dovolacie dôvody neboli zo strany dovolateľky vymedzené náležitým spôsobom podľa § 431 až § 435 CSP, nakoľko dovolanie neobsahuje jednoznačne vymedzenú právnu otázku. Napadnuté rozhodnutie považovala za vecne správne a založené na riadne zistenom skutkovom stave. Navrhla dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco, namiesto je skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší

súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

7.1. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Podľa názoru dovolateľky k naplneniu vady zmätočnosti došlo v dôsledku nesprávnej interpretácie právnych noriem, ktoré súdy nižšej inštancie na daný spor aplikovali. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa sa svojou argumentáciou existencie vady zmätočnosti snažila spochybníť právne posúdenie sporu odvolacím súdom, pričom rovnaké námietky uviedla aj pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 CSP, teda dôvode nesprávneho právneho posúdenia veci.

11. Takáto námietka by aj v prípade jej opodstatnenosti mala za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, v zmysle konštantnej judikatúry najvyššieho súdu (R 24/2017, 9Cdo/248/2021) by však nezakladala prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Do práva na spravodlivý proces totiž nepatrí právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Inak povedané, nesprávne právne posúdenie veci nepredstavuje nesprávny procesný postup súdu. Právne posúdenie veci je naopak imanentnou súčasťou každého rozhodovacieho procesu súdu. Otázka, či toto právne posúdenie bolo alebo nebolo správne, nie je otázkou správnosti procesného postupu súdu, ale otázkou vecnej správnosti rozhodnutia, ktoré je možné v dovolacom konaní preskúmať výlučne podľa ustanovenia § 421 ods. 1 v spojení s § 432 CSP, nie podľa § 420 v spojení s § 431 CSP ako tzv. vadu zmätočnosti.

12. Pokiaľ dovolateľka namietala, že súdy od nej vyžadovali splnenie takej dôkaznej podmienky, ktorá je objektívne nesplniteľná, keď požadovali predloženie hospodárskej zmluvy s neexistujúcim ministerstvom, dovolací súd k uvedenej námietke uvádza, že s chybným zápisom názvu ministerstva v pozemno-knižnej evidencii sa vysporiadal už súd prvej inštancie, keď konštatoval, že nepresný zápis vlastníka a správcu bol v roku 1932 opravený na „československý štát - v správe Ministerstva školstva a národnej obrany“ - takéto ministerstvo v určitom čase existovalo, takže zápis nemožno považovať za chybný. Ani prípadná nepresnosť v zápise v názve ministerstva nemôže znamenať zánik jeho práva správy národného majetku (viď § 4 ods. 2 zákona č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností). Prípadná oprava chyby v evidencii nehnuteľností v názve správcu by mala len evidenčný charakter (§ 5 ods. 2 zákona č. 22/1964 Zb.).

13. Vzhľadom na uvedené a keďže dovolateľka žiadne ďalšie dôvody zmätočnosti napadnutého rozhodnutia neuviedla, dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné a dovolací súd ho odmietol v zmysle § 447 písm. c) CSP.

14. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

15. Relevantná otázka v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

16. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

18. K dovolateľkou sformulovanej otázke, či „je správne a elementárne spravodlivé dať prednosť pozemno-knižnému zápisu, ktorý nikdy nezodpovedal realite, alebo či treba dať prednosť skutočnému stavu a prisúdiť sporný majetok žalobcovi, ktorého historický predchodca, bývalý národný výbor H. skutočne vykonával právo hospodárenia ako jediný a nikým v tomto hospodárení nebol rušený“, dovolací súd uvádza, že v rámci skúmania procesnej prípustnosti dovolania dospel k záveru, že nastolená otázka nespĺňa kritériá stanovené v § 421 ods. 1 CSP. Zamietajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie a potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu totiž neboli založené na riešení otázky, či (zjednodušene povedané) dať prednosť pozemno-knižnému zápisu alebo skutočnému stavu. Takmer v každom spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti svedčí evidenčný zápis vlastníckeho práva v prospech žalovaného; práve to z neho robí pasívne vecne legitimovaný subjekt. Podstatou rozhodovania súdov v takýchto sporoch však nie je zvažovanie, či dať prednosť evidenčnému zápisu alebo skutočnému stavu, ako tvrdila žalobkyňa. Podstatou rozhodovania je zisťovanie, či má žalobca ním tvrdený vlastnícky titul. Dôkazné bremeno pritom zaťažuje žalobcu, preto je jeho povinnosťou preukázať ním tvrdené skutočnosti, teda také skutkové okolnosti, ktoré predstavujú základ (hypotézu) pre aplikáciu niektorej právnej normy upravujúcej vlastnícke právo v jeho prospech. Ak súd žalobu zamietne, nie je tomu tak preto, že by uprednostnil evidenčný resp. pozemno-knižný zápis, ale preto, že žalobca neunesol dôkazné bremeno.

19. V preskúmvanej veci boli rozhodnutia súdov nižšej inštancie založené na preukazovaní dvoch samostatných žalobkyňou uplatnených titulov nadobudnutia vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. Primárne súdy posudzovali nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcom ex lege v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. V tejto časti bolo zamietnutie žaloby a potvrdenie tohto rozhodnutia odvolacím súdom založené na závere, že žalobkyňa nepreukázala existenciu práva hospodárenia ako predpoklad prechodu vlastníckeho práva v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. Pre posúdenie sporu bolo teda

rozhodným zodpovedanie otázky, či žalobkyni resp. jej právnomu predchodcovi svedčalo právo hospodárenia k spornej nehnuteľnosti k 24. novembru 1990, pričom súdy dospeli k záveru, že tomu tak nebolo. Vo vzťahu k sekundárne posudzovanému titulu nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním boli rozhodnutia súdov založené na závere o nepreukázaní dobromyseľnosti žalobkyne (§ 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Oba súdy nižšej inštancie považovali za preukázané užívanie spornej nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobkyne, avšak dospeli k záveru, že toto užívanie nemohlo byť dobromyseľné v tom, že je jej vlastníkom. Dovolateľkou formulovaná otázka, uvedená v predchádzajúcom bode tohto odôvodnenia, teda nebola pre rozhodnutie odvolacieho súdu relevantná, lebo od riešenia takto položenej otázky napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo. Vo vzťahu k tejto otázke preto dovolací súd odmietol dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že nebolo odôvodnené prípustným dovolacím dôvodom.

20. Pod vplyvom rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), aj najvyšší súd v novších rozhodnutiach zastáva názor, že dovolatelia nemusia v dovolaní presne uviesť, o ktorú zo zákonom predpokladaných troch situácií (§ 421 ods. 1 CSP) pri namietanom nesprávnom právnom posúdení veci ide a tiež nemusia uvádzať všetky rozhodnutia odvolacieho súdu, s ktorými je podľa nich napadnuté rozhodnutie v rozpore. Základnou požiadavkou vychádzajúcou priamo z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP však zostáva jasné sformulovanie právnej otázky, od riešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež vymedzenie, v čom spočívala nesprávnosť riešenia tejto otázky odvolacím súdom. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP.

21. V súvislosti s riešenou otázkou práva hospodárenia dovolateľka odkázala na rozsudok najvyššieho súdu z 26. februára 2004 sp. zn. 3Cdo/7/2002, ktorý podľa jeho názoru predstavuje konštantnú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu v otázke výkladu práva hospodárenia v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb., pričom tvrdila, že v danom prípade došlo k odklonu od právneho názoru vysloveného v tomto rozhodnutí. Právnou otázkou, ktorú dovolateľka v dovolaní síce výslovne neoznačil ako „dovolaciu otázku“ vo forme opytovacej vety, avšak z obsahu dovolania v spojení s odkazom na uvedený rozsudok najvyššieho súdu je zrejmá, bolo, „či právo hospodárenia ako predpoklad prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na obce podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. muselo mať nevyhnutne len povahu tzv. trvalého užívania“.

22. Z rozsudku najvyššieho súdu z 26. februára 2004 sp. zn. 3Cdo/7/2002 vyplýva, že v uvedenej veci sa žalobkyňa (obec) domáhala určenia vlastníckeho práva k poľnohospodárskemu pozemku podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. na tom skutkovom a právnom základe, že v pozemkovej knihe bol predmetný pozemok vedený ako vlastníctvo štátu, ktoré spravoval pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru a ku dňu účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. patrilo právo hospodárenia národnému výboru, na území ktorého sa nehnuteľnosť nachádzala. Najvyšší súd v označenom rozhodnutí riešil otázku, či „správa“ nehnuteľnosti, zverená okresnému národnému výboru, spĺňala podmienku stanovenú v § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb., t. j. či ide o pojem totožný s právom hospodárenia, pričom dospel k záveru, že právo správy bolo právnym inštitútom, ktorý sa postupne pretransformoval na právo hospodárenia s národným majetkom (vládne nariadenie č. 90/1950 Zb. o správe národného majetku národnými výbormi, vládne nariadenie č. 110/1953 Zb. o správe národného majetku rozpočtovými organizáciami, vládne nariadenie č. 81/1958 Zb. o správe národného majetku, vyhláška č. 117/1964 Zb. o správe národného majetku, vyhláška č. 94/1965 Zb. o správe národného majetku, vyhláška č. 104/1966 Zb. o správe národného majetku, vyhláška č. 156/1975 Zb. o správe národného majetku, vyhláška č. 90/1984 Zb. o správe národného majetku a vyhláška č. 119/1988 Zb. o hospodárení s národným majetkom). Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí zaujal tiež právny názor, že „zákon č. 138/1991 Zb. nerozlišuje právo hospodárenia národného výboru z hľadiska jeho trvalosti alebo dočasnosti, preto i keby v danom prípade išlo v minulosti len o dočasnú správu skonfiškovaných nehnuteľností (čo však výsledky vykonaného dokazovania nepreukázali), prešli sporné nehnuteľnosti do vlastníctva žalobkyne“. Tento záver, konštatovaný len ako obiter dictum, však bol a je v rozhodovacej

činnosti najvyššieho súdu ojedinelý, pretože už skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu (uznesenie z 25. septembra 2002 sp. zn. 4Cdo/46/2001, uznesenie z 27. marca 2003 sp. zn. 2Cdo/115/2002, rozsudok z 29. apríla 2003 sp. zn. MCdo 56/2001, rozsudok z 23. júla 2003 sp. zn. MCdo 55/2001) a na ne nadväzujúce neskôr prijaté rozhodnutia najvyššieho súdu (rozsudok z 28. novembra 2005 sp. zn. 2Cdo/48/2005, uznesenie z 28. novembra 2005 sp. zn. 2Cdo/48/2005, rozsudok zo 16. marca 2016 sp. zn. 7Cdo/641/2014, rozsudok z 22. februára 2017 sp. zn. 8Cdo/105/2016, rozsudok z 12. septembra 2019 sp. zn. 5Sžrk/15/2018) konštantne zastávali právny názor, že k prechodu vlastníctva nehnuteľností zo štátu na obec v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. môže dôjsť len v prípade, ak príslušný národný výbor mal k nehnuteľnosti právo hospodárenia v zmysle trvalej správy. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/7/2002 tak nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu v otázke výkladu pojmu práva hospodárenia v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. (R 71/2018, R 83/2018).

23. V tu preskúmvanej veci však zamietnutie žaloby a následné potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom nebolo založené len na otázke, či pre naplnenie predpokladov prechodu vlastníckeho práva na obec podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. bolo potrebné trvalé právo hospodárenia národného výboru, alebo postačovala dočasná správa. Žalobkyňa podľa názoru odvolacieho súdu nepreukázala ani to, že jej v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. (1. mája 1991) patrilo akékoľvek právo hospodárenia s národným majetkom či správy predmetného majetku, teda ani právo dočasného hospodárenia. Išlo pritom o otázku unesenia dôkazného bremena k existencii zákonného predpokladu pre prechod vlastníckeho práva podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb., teda primárne o otázku skutkovú, ktorú dovolací súd v rámci dovolacieho konania nemôže riešiť, keďže je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

24. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že právo hospodárenia resp. správy k spornému majetku jej vzniklo ex lege v zmysle § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka ku dňu účinnosti tohto predpisu (1. júl 1964), opomenula podstatnú skutkovú okolnosť, že ako správca majetku bolo už ku dňu účinnosti Hospodárskeho zákonníka v evidencii nehnuteľností vedené ministerstvo. Ustanovenie § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka nemožno vykladať tak, že by dňom nadobudnutia účinnosti Hospodárskeho zákonníka došlo k zániku práva hospodárenia organizácie, ktorej toto právo v tom čase patrilo. Takýto princíp nemožno vyvodíť ani z prechodných a ani z iných ustanovení Hospodárskeho zákonníka. Naopak, podľa § 68 Hospodárskeho zákonníka sa prevody práva hospodárenia s národným majetkom mimo obvyklého hospodárenia vykonávali hospodárskymi zmluvami a v ustanovení § 347 Hospodárskeho zákonníka bol výslovne upravený inštitút hospodárskej zmluvy o prevode práva hospodárenia, popri hospodárskej zmluve o prevode vlastníctva a hospodárskej zmluve o dočasnom užívaní majetku. Je teda zrejmé, že ustanovenie § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka treba vnímať ako želaný stav, ktorý bolo potrebné dosiahnuť aplikáciou ostatných ustanovení Hospodárskeho zákonníka, ako aj osobitných predpisov o správe národného majetku (viď nižšie). Ustanovenie § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka teda nemožno vykladať oddelene od ostatných v tom čase účinných právnych predpisov. Ak by zákonodarca chcel dať tomuto ustanoveniu priamy účinok v tom zmysle, že priamo týmto ustanovením zaniká dovtedajšie právo hospodárenia a vzniká nové, v prospech inej organizácie, bol by to nepochybne v zákonom ustanovení jednoznačne vyjadril.

25. Zo skutkového stavu zisteného súdmi nižších inštancií vyplýva, že sporná nehnuteľnosť sa stala majetkom štátu v roku 1928 z titulu jej darovania obcou H., o čom svedčí zápis v pozemno-knižnej vložke č. 345 v časti vlastníč československého štátu - rezort Ministerstva verejných prác. V roku 1932 bola vykonaná oprava v časti zápisu vlastníka, a to na vlastníka československý štát - v správe Ministerstva školstva a národnej obrany. Z uvedeného zápisu bez pochyb vyplýva, že sporná nehnuteľnosť bola ešte v roku 1928, resp. v roku 1932 zverená do správy ministerstva. Po prvýkrát mohlo právo správy národného majetku v prospech právneho predchodcu žalobkyne - národného výboru vzniknúť na základe zákona č. 279/1949 Zb. o finančnom hospodárení národných výborov. V zmysle ustanovení § 29 ods. 1 a § 31 ods. 2 citovaného zákona právo správy národného majetku mohlo vzniknúť národným výborom len k tomu majetku, ktorý im bol zverený do ich správy príslušným ústredným úradom po dohode s ministerstvami vnútra a financií. Na tento zákon nadväzovalo nariadenie

vlády č. 90/1950 Zb. o správe národného majetku národnými výbormi, ktoré detailne upravovalo proces zverenia majetku do správy národnému výboru. V zmysle § 6 ods. 4 citovaného nariadenia zverenie správy národného majetku národnému výboru sa vykonávalo buď administratívnym opatrením alebo všeobecným predpisom (vyhláškou). Podľa § 11 citovaného nariadenia sa tieto zmeny zaznamenávali vo verejných knihách. Ani z ustanovení týchto dvoch predpisov nevyplýva, že by došlo zo zákona k zrušeniu práva správy národného majetku k nehnuteľnostiam, ktoré už boli v správe inej štátnej organizácie.

26. Teda pokiaľ na základe citovaných predpisov o správe národného majetku nedošlo k zrušeniu správy majetku vykonávanej k dátumu účinnosti týchto predpisov ústredným štátnym orgánom (ministerstvom), pričom žalobkyňa nepreukázala existenciu žiadnej dohody, administratívneho opatrenia alebo vyhlášky a rovnako ani zápis v pozemno-knižnej vložke nesvedčí, že by MNV H. vzniklo právo správy k spornej nehnuteľnosti, nebolo možné prijať iný záver, len ten, že právo správy spornej nehnuteľnosti ministerstvu nezaniklo. Ak s nehnuteľnosťou v skutočnosti nakladal MNV H., vznikol zrejmy nesúlad medzi faktickým a právnym stavom správy spornej nehnuteľnosti, ktorý bolo potrebné riešiť v súlade s vtedy účinnými právnymi predpismi.

27. „Případný nesúlad faktického a právného stavu narušuje zásadu príslušnosti na správu určitého národného majetku a možno ho riešiť buď formou dočasného užívania, alebo prevodu správy národného majetku. Povinnosť aktivity v tomto smere sa dotýka obidvoch štátnych organizácií rovnako. Ani jedna zo štátnych organizácií sa nesmie k prevodu správy stavať odmietavo. V prípade, že by sa tak stalo, možno to riešiť postupom podľa § 7 vyhlášky, odstraňovanie pochybností o príslušnosti na správu národného majetku.“ (Mamojka, Mojmir, Správa národného majetku, Obzor Bratislava 1987, s. 82).

28. „Rozhodnutí, která státní organizace bude mít určitý národní majetek ve správě, není ponecháno na vůli organizací. Hospodářský zákoník upravuje tzv. příslušnost ke správě a vychází ze zásady, že národní majetek má spravovat ta státní organizace, která je pověřena úkoly, k jejichž plnění majetek zcela nebo převážně slouží. Jestliže má státní organizace ve správě národní majetek, k jehož správě není příslušná podle této zásady, resp. k jehož správě je příslušná jiná státní organizace (protože jí majetek zcela nebo převážně slouží), potom jsou obě organizace povinny zařídit, aby takový národní majetek byl převeden do správy příslušné státní organizace.“ (Plíva, Stanislav, Hospodaření s národním majetkem, Orbis Praha, 1968, s. 40).

29. „Rozhodnutí orgánu příslušného k řešení sporu o příslušnost má, při splnění obsahových náležitostí (vymezení převáděného národního majetku, určení dne převodu správy a popřípadě výše úplaty), povahu opatření o převodu správy národního majetku (§ 68 Hospodářského zákoníku a § 13 vyhlášky č. 104/1966 Sb.). Na základě něho přechází správa na určenou státní organizaci.“ (Plíva, Stanislav, Hospodaření s národním majetkem, Orbis Praha, 1968, s. 42).

30. Na základe vyššie uvedeného teda dovolací súd dospel k záveru, že ak existoval nesúlad ohľadom správy spornej nehnuteľnosti medzi ministerstvom a bývalým MNV H., tento nesúlad nemožno v súčasnosti spätne riešiť odkazom na ustanovenie § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka. Na MNV H. mohla prejsť správa spornej nehnuteľnosti len na základe rozhodnutia príslušného orgánu, t. j. len na základe opatrenia o prevode správy národného majetku v zmysle § 65 ods. 2 a § 68 Hospodárskeho zákonníka a v súlade so spôsobmi riešenia sporov o príslušnosť k správe národného majetku, upravenými vyhláškou č. 117/1964 Zb. (§ 2), vyhláškou č. 94/1965 Zb. (§ 3), vyhláškou č. 104/1966 Zb. (§ 3), vyhláškou č. 156/1975 Zb. (§ 3), vyhláškou č. 90/1984 Zb. (§ 7) a napokon vyhláškou č. 119/1988 Zb. (§ 5). Pokiaľ národný výbor po prijatí Hospodárskeho zákonníka nevyvolal spor o príslušnosť a neurobil kroky, ktoré mu poskytovala vtedajšia právna úprava na zosúladenie právného stavu, a to za obdobie viac ako 20 rokov, nemôže sa obec teraz dovolávať správy majetku bývalým národným výborom odkazom na § 65 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka.

31. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ súdy nižšej inštancie požadovali od žalobkyne dôkaz o tom, že MNV H. ako jej právny predchodca mal k sporným nehnuteľnostiam právo hospodárenia, nešlo o dôkaz

neexistujúcej alebo nemožnej skutočnosti, ani o dôkaznú povinnosť, ktorá by bola objektívne nespĺniteľná. Pokiaľ žalobkyňa takýto dôkaz neposkytla, a teda neunesla dôkazné bremeno, sudy nižších inštancií dospeli k záveru, že právo hospodárenia so sporným majetkom svedčalo v prospech organizácie zapísanej v evidencii nehnuteľností, teda ministerstva, keďže nedošlo k jeho zmene zákonom stanoveným postupom podľa vtedajších právnych predpisov. Takýto záver nie je v rozpore so všeobecnou dôkaznou teóriou, ani s princípmi logiky, teda nešlo o nesprávny procesný postup ani o porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces. Ani prípadná dovolateľkou namietaná nesprávna aplikácia ustanovenia § 10 vyhlášky č. 119/1988 Zb., ktoré sa podľa dovolateľky na danú vec nevzťahovalo, nemohla ovplyvniť záver o neunesení dôkazného bremena žalobkyňou vo vzťahu k jej tvrdeniu o existencii práva hospodárenia MNV H.

32. Vo vzťahu k druhej časti dovolania, v ktorej žalobkyňa namietala nesprávnosť právneho posúdenia vydržania spornej nehnuteľnosti, a to konkrétne v otázke posúdenia jej dobromyseľnosti, dovolateľka s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/64/2018 tvrdila, že sudy mali pri posudzovaní jej dobromyseľnosti vychádzať z domnienky oprávnenosti jej držby, pretože žalovaná neoznačila ani nepredložila nijaký dôkaz opaku. Podľa názoru dovolateľky samotný delimitačný protokol z 31. mája 1991 nemohli sudy vziať ako jediný dôkaz vylučujúci jej objektívnu dobromyseľnosť. Rušivé účinky tohto dôkazu sa navyše mohli dotýkať výlučne vtedajšieho starostu, ktorý ho podpísal.

33. K tomu dovolací súd uvádza, že nedostatok nadobúdacieho právneho titulu nepredstavuje prekážku vydržania veci. Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie (rozsudok najvyššieho súdu z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024). Je teda potrebné skúmať dobromyseľnosť držiteľa v tom, či sa mohol oprávnenne domnievať, že je nielen užívateľom (držiteľom) predmetnej veci, ale jej vlastníkom.

34. Dobromyseľnosť držby je pritom objektívna kategória. To zdôraznil najvyšší súd aj v dovolateľkou odkazovanom rozsudku z 25. februára 2021 sp. zn. 5Cdo/64/2018, kde konštatoval, že „rozhodovacia prax dovolacieho súdu je dlhodobo konštantná, keď vyslovuje, že skutočnosť, či je držiteľ v zmysle § 130 Občianskeho zákonníka dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne.“ Nestačí teda subjektívne presvedčenie držiteľa, že je vlastníkom veci, musia existovať objektívne skutočnosti, o ktoré môže držiteľ toto presvedčenie o dobromyseľnosti držby oprieť. „Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j. či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí“ (nález ústavného súdu zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015).

35. Vyvrátiteľná právna domnienka, na základe ktorej sa v pochybnostiach predpokladá, že držba je oprávnená, má svoj význam predovšetkým v rámci procesu dokazovania, a to v tom zmysle, že v prípade pochybností je potrebné vychádzať z dobromyseľnosti držiteľa a dôkazné bremeno preniesť na toho, kto namieta voči oprávnenosti držby (rozsudok najvyššieho súdu z 25. mája 2023 sp. zn. 7Cdo/302/2021). Predpokladom aplikácie tejto domnienky sú však „pochybnosti“, ktoré musia vyplývať z dokazovaním zisteného skutkového stavu. Inak povedané, toho, kto tvrdí, že on alebo jeho právny predchodca nadobudol vlastníctvo veci vydržaním, zaťažuje na začiatku dokazovania procesná povinnosť nielen tvrdiť, ale aj preukazovať skutočnosti, z ktorých vyvodzuje dobromyseľnosť svojej držby. Vyvrátiteľná domnienka dobromyseľnosti sa uplatní až vtedy, keď aj po vykonanom dokazovaní pretrváva stav neistoty o dôvodnosti presvedčenia držiteľa, že mu vec patrí, a vtedy je potrebné

vychádzať z dobromyseľnosti jeho držby a dôkazné bremeno preniesť na toho, kto dobromyseľnosť držby spochybňuje. Domnienka dobromyseľnosti držby nastupuje až vtedy, keď ten, kto tvrdí dobromyseľnú držbu a na jej základe vydržanie, preukáže existenciu okolností, na základe ktorých sa mohol objektívne domnievať, že je vlastníkom predmetnej veci.

36. V danom prípade však nebolo možné predpokladať dobromyseľnosť držby žalobkyne, a to s poukazom na delimitačný protokol z 31. mája 1991. Námitka dovolateľky, že samotný delimitačný protokol nemohol byť dostatočným dôkazom o nedostatku jej dobromyseľnosti, smeruje k hodnoteniu dôkazov, do ktorého dovolací súd nemôže vstupovať. Ak súdy nižšej inštancie považovali výpovede svedkov, ktorí boli v minulosti štatutármi alebo zamestnancami obce, avšak nevedeli uviesť ani domnelý právny titul nadobudnutia sporných nehnuteľností, len za vyjadrenie ich subjektívneho presvedčenia, kým zaradenie sporných nehnuteľností do prílohy č. 2 delimitačného protokolu, t. j. do zoznamu majetku, pri ktorom nie je zjavné, kto má k nemu právo hospodárenia, súdy považovali za dostatočný dôkaz o vedomosti žalobkyne, že k prechodu vlastníctva týchto nehnuteľností zo štátu na žalobkyňu nedošlo, takémuto hodnoteniu dôkazov nemožno vyčítať nelogickosť, rozpor so všeobecnými princípmi hodnotenia dôkazov, ani arbitrárnosť.

37. Skutočnosť, že žalobkyňa s nehnuteľnosťami nakladala a subjektívne sa cítila byť ich vlastníkom, nemôže viesť k záveru o jej objektívnej dobromyseľnosti. To, že pri sporných nehnuteľnostiach nedošlo k prechodu vlastníckeho práva, pretože nebolo jasné, kto mal k nim právo hospodárenia, jasne vyplývalo z delimitačného protokolu z 31. mája 1992. Je zrejmé, že delimitačné protokoly nie sú dokumenty na funkčné obdobie jedného starostu, ale majú dosah na vlastnícke práva obce do ďalekej budúcnosti. Ak teda boli predmetné nehnuteľnosti v delimitačnom protokole z 31. mája 1992 zaradené do prílohy 2, t. j. do zoznamu nehnuteľností, u ktorých nie je zjavné, kto má k tomuto majetku právo hospodárenia, a nie do prílohy 1, obsahujúcej zoznam nehnuteľností, pri ktorých na základe zákona č. 138/1991 Zb. došlo k prechodu vlastníckeho práva na obec, nielen starostovi, ktorý delimitačný protokol podpísal, ale pri zachovaní náležitej opatrnosti aj všetkým neskorším predstaviteľom obce muselo byť zrejmé, že k prechodu vlastníckeho práva na obec nedošlo.

38. Dovolací súd s ohľadom na vyššie uvedené v preskúmvanej veci nezistil existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto dovolanie nebolo vo vzťahu k tejto namietanej vade prípustné a v tejto časti bolo potrebné dovolanie odmietnuť v súlade s ustanovením § 447 písm. c) CSP. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uplatnenému v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd odmietol dovolanie k otázke uvedenej v bode 3.2 tohto odôvodnenia v súlade s § 447 písm. f) CSP a vo vzťahu k otázkam týkajúcim sa práva hospodárenia a dobromyseľnosti oprávneného držiteľa dovolací súd zistil, že napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe, preto bolo dovolanie odmietnuté v súlade s § 447 písm. c) CSP.

39. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP. V súlade so zásadou úspechu podľa § 255 ods. 1 CSP priznal procesne úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.